

Danijela Trškan

Metodična struktura izpitnih priročnikov za zgodovino v Sloveniji, Franciji in Veliki Britaniji

Uvod

Priročnike za zgodovino lahko razdelimo v dve vrsti. Prva vrsta so priročniki, ki so namenjeni pouku in jih učitelji uporabljajo kot pomoč pri načrtovanju in izvajanju pouka na določeni šolski stopnji (osnovnošolski, srednješolski), v določenem razredu oz. letniku ali pri določenem učbeniku.¹ Druga vrsta pa so izpitni priročniki, ki so namenjeni učiteljem in učencem kot priprava na različne srednješolske zunanje izpite.

Vrste izpitnih priročnikov

Obstajajo tri vrste izpitnih priročnikov: priročniki za učitelje, priročniki za učitelje in učence ter priročniki za učence.

Izpitni priročniki za učitelje so namenjeni predvsem pravilni in uspešni pripravi učiteljev, da lahko posredujejo znanje in informacije o poteku pisnega ali ustnega izpita pri predmetu zgodovina učencem.

V Sloveniji je tak priročnik izpitni katalog, ki posreduje informacije o izpitnih ciljih, poteku pisnega izpita in vsebinah, ki se preverjajo na maturi. Te informacije učitelj uporablja pri organiziranju priprav za učence oz. ponavljanju za maturo.² V Franciji takšnih izpitnih katalogov ne poznajo, informacije o maturitetnem izpitu pa učitelji dobijo v uradnem dokumentu (B.O. Bulletin Officiel), v Veliki Britaniji pa so izpitnim katalogom najbolj podobni izpitni učni načrti.

¹ V Sloveniji so bili izdani naslednji splošni priročniki: Mrevlje, B. (1998). *Evropa in svet od 16. do 18. stoletja*: priročnik za učitelje zgodovine v osnovni šoli. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo; Mrevlje, B. (1999). *Rojstvo moderne Evrope (1700–1815)*: priročnik za učitelje zgodovine v osnovni šoli. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo; Mrevlje, B. (2000). *Evropa in slovenske dežele v obdobju 1815–1848*. Priročnik za učitelje zgodovine v osnovni šoli. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo; Trškan, D., Gerden, V., Kunaver, V. (1999). *Evropsko gospodarstvo v 18. stoletju in začetki moderne industrializacije v Angliji*. Uporaba aktivnih učnih oblik in metod. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Za določene učbenike so bili izdani naslednji priročniki za učitelje: Rode, M. (1999). *20. stoletje*. Gradivo za učitelje. Ljubljana: DZS; Rode, M. (2002). *Novi vek*. Gradivo za učitelje. Ljubljana: DZS; Karba, P. (1999). *Raziskujmo skupaj*: priročnik za učitelje. Ljubljana: DZS; Brodnik, V. (2002). *Zgodovina 1*. Priročnik za učitelje. Ljubljana: DZS; Otič, M. (2000). *Priročnik za učitelje družboslovja*. Zgodovina. Ljubljana: Mladinska knjiga; Novak, F., Globočnik, M., Globočnik, J., Podlesnik Požar, S. (2001). *Zgodovina*. Družboslovje. Priročnik za učitelje. Ljubljana: DZS; Brodnik, V. idr. (2003). *Kako do bolj kakovostnega znanja zgodovine*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo; Trškan, D. (2003). *Sodobno pisno preverjanje in ocenjevanje znanja pri zgodovini v srednji šoli na izbranih temah 20. stoletja*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

² Izpitni katalog mora vsebovati cilje mature; znanje, ki se preverja na posamezni ravni zahtevnosti; načine in oblike preverjanja znanja; delež ocene pri pisnem in ustnem delu izpita v skupni oceni; vsebine in dejavnosti pri maturitetnem predmetu, pri katerem se ocenjuje dosežen uspeh v zadnjem letniku gimnazije ali v drugih oblikah priprave na maturo; izpitne pripomočke in sredstva, ki jih je dovoljeno uporabljati; trajanje pisnega in ustnega dela izpita; primere izpitnih vprašanj in primere ocenjevanja itd. Povzeto po: Prvi strokovni posvet o maturi. (1995). Škofja Loka, 8. 12. in 9. 12. 1995. Ljubljana: Republiški izpitni center, str. 104.

Izpitni priročniki za učence in učitelje so priročniki, ki so ponavadi namenjeni učencem, lahko pa jih uporabljajo tudi učitelji, saj vsebujejo izbor učne vsebine, vaje za različne tipe nalog pri pisnem izpitu ter primere izpitnih pol.³

Čeprav je didaktično dobro oblikovan učbenik tudi dober priročnik, ki ponuja neposredno pomoč pri učenju, pa obstajajo v Franciji, Veliki Britaniji in tudi v Sloveniji številni **izpitni priročniki za učence**, ki naj bi pomagali učencem, da bi se lažje in učinkovito vsebinsko pripravili na zaključne zunanje izpite.

Ker so izpitni priročniki za učence različno didaktično in metodično zasnovani, jih lahko razdelimo v tri vrste. Prva vrsta so vsebinski priročniki, ki vsebujejo le vsebinsko tematiko oz. obseg in širino učne snovi, ki naj bi jo morali poznati učenci za izpit. Druga vrsta so metodično-didaktični priročniki, ki poleg vsebine, vsebujejo tudi vrste izpitnih nalog in navodila za reševanje z rešitvami. Tretja vrsta priročnikov pa so le metodični in pomagajo učencem, da se naučijo reševati različne tipe nalog.

Vsak dober priročnik predstavi v uvodu izpitne učne cilje, število ur, ki bi bilo potrebno za pripravo v šoli ali načrtovanje dela za domačo pripravo, dodatno literaturo za posamezne teme, vrste nalog na pisnem izpitu in organizacijo ustnega dela izpita. Zelo dobri priročniki pa seznanjajo učence tudi s točkovanjem nalog in ocenjevalnimi kriteriji za posamezne naloge.

Na podlagi didaktično-metodičnih funkcij lahko priročnike delimo v:

- priročnike, v katerem so učne vsebine samo razložene;
- priročnike, ki vsebujejo napotke za didaktično-metodično obliko učnega predmeta;
- priročnike, v katerem sta postopno obravnavani vsebina in metodična oblika;
- priročnike, v katerem se zaporedno povezujejeta metodična oblika in predmetna vsebina;
- priročnike, v katerem se sočasno povezujejeta predmetna vsebina in metodična oblika;
- priročnike, ki imajo v temeljnem delu (povezovanje predmetne vsebine in metod dela) uvodne informacije;
- priročnike, ki imajo na koncu oz. za temeljnim delom priloge (npr. primere izpitnih pol, izpitne naloge z rešitvami ipd.).⁴

Po teh kriterijih bi lahko slovenski izpitni katalog za zgodovino uvrstili med priročnike, v katerem so izpitne – učne vsebine samo razložene. V uvodnem ali zaključnem delu pa katalog vsebuje tudi izpitne cilje in informacije o vrstah izpitnih nalog s konkretnimi primeri nalog.

Francoski in angleški priročniki so raznovrstni. Večina francoskih priročnikov spada v kategorijo priročnikov, kjer se povezujejeta vsebina in metodična oblika, medtem ko vsebujejo angleški priročniki pred temeljnim delom tudi uvodne informacije o izpitu. Priročniki za maturo v Franciji in Veliki Britaniji vsebujejo krajše povzetke vsebine ali pa različne naloge, ki se nanašajo na zgodovinske vire ali učbeniško besedilo. Veliko pozornost pa posvečajo tudi metodam učenja. Učencem podajajo navodila, nasvete pri učenju določenih didaktičnih-vsebinskih poudarkov tem in pri reševanju določenih izpitnih tipov nalog. Priročniki vsebujejo za vsako predstavljeno temo različne naloge, navodila za reševanje in rešitve.

V nadaljevanju so predstavljeni posebej slovenski, francoski in angleški izpitni priročniki, ki so bili izbrani zaradi različne metodične zasnove.

³ »Maturitetni katalog za zgodovino je namenjen dijakom, ki so izbrali zgodovino kot maturitetni predmet, in učiteljem, ki poučujejo predmet in pripravljajo kandidate na maturo.« Predmetni izpitni katalog za maturo. Zgodovina. (1994). Ljubljana: Republiški izpitni center, str. 3.

⁴ Opis teh priročnikov je v: Poljak, V. (1983). Didaktično oblikovanje učbenikov in priročnikov, Ljubljana: DZS, str. 45–48. »Izdelava priročnika je torej zelo kočljivo in odgovorno delo, ker avtor prevzema določeno funkcijo mentorskega vodenja učitelja. Zato je treba znati izbrati primeren način usmerjanja učiteljev k temu, da poiščejo tudi lastne ustvarjalne rešitve.« Poljak, V. (1983). Didaktično oblikovanje učbenikov in priročnikov, Ljubljana: DZS, str. 50.

Primerjava metodične zasnove izpitnih priročnikov za zgodovino v Sloveniji, Franciji in Veliki Britaniji

Slovenski izpitni priročniki

Slovenski priročniki za maturo iz predmeta zgodovine se lahko razdelijo v pet vrst. Prva vrsta je predpisan izpitni katalog, ki je namenjen učencem, ki so izbrali zgodovino kot izbirni maturitetni predmet in tudi učiteljem, ki pripravljajo učence na maturo oz. zunanji izpit. Druga vrsta priročnikov je vsebinsko-didaktični priročnik za učence in je namenjen ponavljanju učne snovi izbranih učnih tem za maturo. Tretja vrsta priročnikov je metodični priročnik, ki vsebuje naloge, ki se nanašajo na odlomke iz primarnih in sekundarnih pisnih virov in na slikovno gradivo ter navaja učence na samostojno delo. Četrta vrsta priročnikov je priročnik, v katerem se sočasno povezuje predmetna vsebina in metodična oblika (primeri izpitnih pol z rešitvami). Peta vrsta priročnikov pa je priročnik, ki ima za uvodnim delom primere izpitnih pol in rešitve.

Za analizo in primerjavo prve vrste priročnikov (izpitnih katalogov) sta uporabljena dva izpitna kataloga: **Predmetni izpitni katalog za maturo. Zgodovina. (1994). Ljubljana: Republiški izpitni center in Predmetni izpitni katalog za maturo 2000 – Zgodovina. (1999). Ljubljana: Državni izpitni center.**

Slovenski izpitni katalog je namenjen učiteljem, ki pripravljajo učence in tudi učencem, če nimajo organizirane priprave na maturitetni izpit iz zgodovine. Izpitni katalog iz leta 1994 je bil namenjen za opravljanje mature od leta 1995 do leta 1999, izpitni katalog iz leta 1999 pa je namenjen za opravljanje mature od leta 2000 naprej.⁵

Oba kataloga za maturo vsebujeta v uvodnem delu uvod, temeljne izpitne cilje zgodovine kot maturitetnega predmeta, v osrednjem delu pa izpitno vsebino. V zaključnem delu vsebuje katalog iz leta 1994 področja in cilje preverjanja.⁶ Katalog iz leta 1999 pa vsebuje zgradbo in vrednotenje izpita s shemo izpita, tipe nalog in merila vrednotenja.⁷

Oba kataloga vsebujeta tudi seznam učbenikov in dodatne literature za posamezne široke teme, katalog iz leta 1999 vključuje seznam na koncu kataloga, katalog iz leta 1994 pa na koncu širokih tem.⁸

Metodična stran kataloga iz leta 1994 je skromna, saj samo ena stran v katalogu predstavlja dve področji ocenjevanja (prvo področje je za znanje in razumevanje; drugo področje pa je za interpretacijo, argumentacijo, sintezo, analizo in vrednotenje), ocenjevalno shemo za dve izpitni poli, čas trajanja pisanja in tipe vprašanj (strukturirana vprašanja s slikovno in pisno osnovo).

⁵ »Katalog znanja ni strokovno gradivo, ki bi imelo dolgo življenjsko dobo, marveč je podvrženo stalnim spremembam, ne samo zaradi razvoja znanosti in tehnologije, marveč tudi zaradi rezultatov in spoznanj, ki jih bomo pridobili s stalnim in sistematičnim spremljanjem katalogov znanja.« Kušče Zupan, S. (1993). Kako sestaviti predmetni izpitni katalog znanja za maturo. Ljubljana: RS Ministrstvo za šolstvo in šport, ZRS za šolstvo in šport, str. 24.

⁶ Format (17x24 cm). 45 strani. Priročnik nima posebnih navodil za uporabo, saj je že v uvodu predstavljena struktura izpita.

⁷ Format: A4. 41 strani. Katalog ne vsebuje posebnih navodil za uporabo, v uvodu je predstavljena usmeritev in tudi izbirnost učbenikov in dodatne literature, ki jih kandidati lahko uporabljajo za pripravo na izpit.

⁸ Oba kataloga spadata med priročnike, v katerem so vsebine razložene in sta podobna angleškimi in mednarodnim izpitnim učnim načrtom. Če primerjamo oba izpitna kataloga z angleškimi in mednarodnimi izpitnimi učnimi načrti, lahko ugotovimo številne podobnosti, saj izpitni katalog vsebuje vse elemente izpitnega učnega načrta (splošne in specifične izpitne cilje, tematizacijo vsebine, informacije o načinu preverjanja, npr. število izpitnih pol, število in vrste nalog, vrednost izpitnih pol ipd.).

Novost v katalogu iz leta 1999 pa je, da so predstavljeni vsi tipi nalog in merila vrednotenja odgovorov, zato je metodična vrednost večja pri tem katalogu. Oba kataloga ne vključujeta konkretnih primerov izpitnih vprašanj in navodil za reševanje določenih tipov nalog.⁹

Maturitetna kataloga imata predvsem didaktično vrednost, saj natančno določata vsebine, ki so na maturitetnem izpitu. Izpitni katalog zahteva od učencev veliko samostojnega branja in dela, saj vsaka široka tema vsebuje tudi seznam dodatne literature.¹⁰

Od leta 2000 do leta 2004 je bilo uvedenih nekaj manjših sprememb v maturitetnih katalogih. Npr. katalog iz leta 2001 je uvedel spremembo deleža taksonomskih stopenj spoznavnih ciljev za dve izpitni poli.¹¹ Katalog iz leta 2003 pa je uvedel že zglede tipov nalog, tri primere za naloge zaprtega tipa in dva primera za naloge polodprtega tipa ter možne prilagoditve opravljanja mature pri kandidatih s posebnimi potrebami, kar povečuje metodično stran kataloga.¹²

Izpitni katalog (poleg učbenika) tako predstavlja glavno vsebinsko osnovo za pripravo na maturo iz predmeta zgodovine v Republiki Sloveniji.

Za analizo druge in tretje vrste priročnikov, ki jih uporabljajo učenci za pripravo na maturo, so bili izbrani naslednji priročniki. Prvi priročnik: **Pavliha, B. (1998). Zgodovina na maturi '99. Mengeš: ICO** spada med priročnike, v katerih so vsebine razložene.¹³ Drugi priročnik: **Jernejčič, R. A. (2000a). Zgodovina na maturi, Ljubljana: DZS** spada med priročnike, v katerem se sočasno povezujejo metodična oblika in predmetna vsebina.¹⁴ Tretji priročnik: **Globočnik, J., Globočnik, M., Segalla, A. (2000b). Zgodovina na maturi. Ljubljana: Gyrus** pa spada med priročnike, v katerih so vsebine razložene s slikovnim gradivom.¹⁵ Pri primerjavi so priročniki predstavljeni z letnico izdaje.

Notranja sestava priročnikov nima posebnosti. Vsak priročnik vključuje uvodno besedo avtorja, kazalo in vsebino, ki je razdeljena v poglavja za izbrane široke teme.

Prvi priročnik (1998) ima predvsem didaktično vrednost, saj je vsebina razdeljena v teme tako kot v izpitnem katalogu, vsebinski poudarki pa so tudi usklajeni z didaktičnimi poudarki v izpitnem katalogu. Vsebinska usklajenost je popolna, saj je vsebina izbrana na podlagi predpisanih učbenikov in predpisane dodatne literature v izpitnem katalogu. Vsebinska je pregledna in zgoščeno predstavljena.

Drugi priročnik (2000a) predstavlja učno vsebino z izbranimi pisnimi odlomki in slikovnim gradivom za izbrane izpitne široke teme. Učenci lahko poglobljeno spoznajo učno vsebino z branjem in analiziranjem pisnega in slikovnega gradiva.

⁹ Za učence sta bili izdani dve zbirki maturitetnih nalog: Zbirka maturitetnih nalog 1995/96 z rešitvami. (1997). Ljubljana: Državni izpitni center; Zbirka izpitnih nalog s poskusne mature 1994. (1994). Ljubljana: Republiški izpitni center.

¹⁰ »V seznamu knjig in člankov k posameznim maturitetnim temam so navedena predvsem besedila, s katerimi si je mogoče učinkovito pomagati pri pripravi na izpit, učitelj in dijak pa naj vzameta v roke delo, ki jima je najbolj dostopno, in poskušata nato z njim in učbenikom odgovoriti na vprašanja iz posameznih problemskih sklopov. Pomagata si lahko tudi s priročniki, ki jih v seznamu ni, z leksikoni, enciklopedijami in zlasti zemljevidi (atlasi), saj so odgovori na nekaterih izpitnih polah povezani s poznavanjem zemljevida in temeljnih zgodovinsko-geografskih pojmov.« Predmetni izpitni katalog za maturo 2000 – Zgodovina. (1999). Ljubljana: Državni izpitni center, str. 5. Učenci se pripravljajo na maturitetni izpit v okviru 280 ur pouka zgodovine, kjer se mora upoštevati tudi učni načrt. Izpitni katalog pa priporoča še dodatnih 70 ur za ponavljanje in pripravo na izpit.

¹¹ Znanje 30 %, razumevanje in uporaba 50 % ter interpretacija, argumentacija, sinteza in vrednotenje 20 %. V: Predmetni izpitni katalog za maturo 2003 – Zgodovina. (2001). Ljubljana: Državni izpitni center, str. 8.

¹² Predmetni izpitni katalog za splošno maturo 2005 – Zgodovina (2003). Ljubljana: Državni izpitni center, str. 9–11 (Zgledi tipov nalog) in str. 41 (Kandidati s posebnimi potrebami).

¹³ Leta 1998 je izšel prvi priročnik za zgodovino (211 strani), ki je bil namenjen učencem, ki so izbrali zgodovino za maturo v letu 1999. Format: 16,5x23 cm.

¹⁴ Priročnik (95 strani) je napisan za učence kot dodatno učno gradivo pri pripravi za maturo. Format: 21x28,5 cm.

¹⁵ 264 strani, format: 21x25 cm.

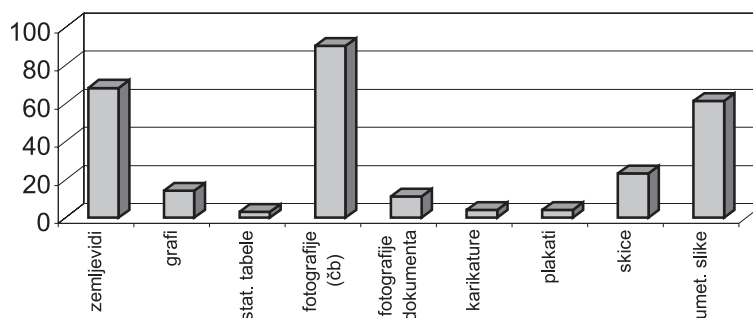
Tretji priročnik (2000b) predstavlja učno vsebino s slikovnim gradivom za izbrane izpitne široke teme, ki vsebujejo v uvodu pregled ključnih tem za vsako temo. Novost je, da so na koncu ključnih tem kronološke preglednice in vsebinski povzetki. Na koncu vsake teme je tudi obširen seznam uporabljene literature.

Prvi priročnik (1998) nima metodične vrednosti. Široke teme so podobno zasnovane. Na začetku je seznam tem, potem pa je povzeta vsebina iz učbenikov in strokovne literature, ki jo predpiše izpitni katalog. Na koncu vsake teme je seznam uporabljenih virov in literature, ki jih učenci lahko uporabljajo kot dopolnilo priročniku, učbeniku in zapisom. Na koncu vsake teme je tudi prazna stran za dodatne zapise.

Drugi priročnik (2000a) pa ima predvsem metodično vrednost, saj navaja učence na uporabo virov. Omogoča pa tudi didaktično in metodično oblikovanje pouka, zato ga lahko uporabljajo tudi učitelji. Vsebuje različne naloge, ki se nanašajo na odlomke iz primarnih in sekundarnih pisnih virov ter raznovrstno slikovno gradivo. S pomočjo vprašanj, ki so postavljena na te vire, pa se učenci lahko naučijo učno snov, utrdijo že predelano učno snov ali razširijo novo učno snov.¹⁶

Tretji priročnik (2000b) pa poleg vsebine vsebuje tudi črno-belo slikovno gradivo, ki ilustrira in konkretizira učno vsebino. Priročnik vsebuje največ fotografij, zemljevidov, umetniških slik in skic. Vsebuje pa tudi fotografije dokumentov, pisne odlomke, grafe, karikature in plakate.

Spodnji graf prikazuje vrste slikovnega gradiva pri treh predstavljenih slovenskih priročnikih:¹⁷

Drugi priročnik (2000a) pa je novost v Sloveniji, saj vsebuje naloge na različne pisne in slikovne vire ter spodbuja kandidate k branju, analiziranju in izbiranju podatkov iz virov (podoben je delovnemu zvezku).

Metodična vrednost je pri teh treh slovenskih priročnikih manjša kot npr. pri francoskih ali angleških, predvsem zaradi tega, ker ne vsebujejo maturitetnih nalog (slovenske naloge zaprtega in polodprtega tipa) ter ne podajajo navodil za reševanje in ne vključujejo rešitev nalog.¹⁸

¹⁶ Jernejčič, R. A. (2000). *Zgodovina na maturi*, Ljubljana: DZS, str. 3.

¹⁷ V priročnikih prevladujejo fotografije (32 %), zemljevidi (25 %) in umetniške slike (22 %).

¹⁸ V prihodnosti bi bilo potrebno vključiti še pisne odlomke (zlasti za zgodovino 20. stoletja), ki bi predstavljali različne interpretacije o istem dogodku, tako da bi se učenci naučili tudi primerjati in vrednotiti različne interpretacije zgodovine.

Vsi zgoraj omenjeni priročniki, razen drugega priročnika, izhajajo še vedno vsako leto brez večjih sprememb.¹⁹ **Od leta 2003** pa izhajajo še novi priročniki, ki že vključujejo primere izpitnih nalog z rešitvami ter predstavljajo veliko metodično vrednost.²⁰

Za primerjavo četrte in pete vrste priročnikov sta bila izbrana dva priročnika: priročnik, v katerem se sočasno povezuje predmetna vsebina in primeri izpitnih pol z rešitvami (v nadaljevanju četrty priročnik): **Rozman, T., Valič Zupan, A. idr. (2003a). Zgodovina na maturi 2004. Delovni zvezek. Ljubljana: Modrijan** in priročnik, ki ima za uvodnim delom primere izpitnih pol in rešitve (v nadaljevanju peti priročnik): **Petrič, I., Radonjič, Z., Razpotnik, J., Segalla, A. (2003b). Zgodovina na maturi: vzorci maturitetnih pol. Prvi in drugi del. Ljubljana: Rokus.**

Četrty priročnik (2003a) vključuje na začetku kratka didaktična priporočila za uporabo desetih maturitetnih tem. Vsaka maturitetna tema je sistematično razdeljena na štiri dele. Prvi del ima zanimiv uvod, ki vključuje povezave vsebine s srednješolskimi in tudi osnovnošolskimi učbeniki ter priporočeno literaturo, predvsem iz izpitnega kataloga. Drugi del ima didaktično vrednost, saj vključuje kratek pregled teme, vsebinski poudarki pa so usklajeni s ključnimi temami v izpitnem katalogu, vsebina pa ravno tako z razčlenitvijo tematike. Med besedilom je ustrezno vključeno slikovno gradivo. Tretji del vključuje 15 ponovitvenih vprašanj, ki se nanašajo na kratek pregled teme ali na učbenik. Prevladujejo vprašanja, ki zahtevajo kratke odgovore ali daljše odgovore, nekatera vprašanja pa se nanašajo tudi na vključena besedila in zemljevide. Četrty del pa vključuje en primer izpitne pole, ki je sestavljena tako kot prava izpitna pola s slikovnim in pisnim gradivom (npr. 25 nalog, 60 točk). Vsaka izpitna pola ima tudi rešitve in točkovnik, s katerim se učenci lahko naučijo tudi točkovati svoje odgovore.²¹

Peti priročnik (2003b) je razdeljen v tri dele. Prvi del vključuje uvod v maturiterne teme, ki informira dijake o izpitnih polah, o poteku izpita iz zgodovine ter jih seznaja z različni tipi izpitnih nalog na konkretnih primerih. Na koncu pa podaja tudi nasvete za uspešno odgovarjanje na vprašanja. Zanimivi so tudi štirje koraki, ki usmerjajo učence k uspešnemu obvladovanju

¹⁹ Seznam priročnikov, ki so izšli do leta 2004:

Pavliha, B. (1998). Zgodovina na maturi 1999. Mengeš: ICO.

Pavliha, B. (1999). Zgodovina na maturi 2000. Mengeš: ICO.

Pavliha, B. (2000). Zgodovina na maturi 2001. Mengeš: ICO. A4 format.

Pavliha, B. (2001). Zgodovina na maturi 2002. Prenovljena izdaja z zemljevidi in slikami. Mengeš: ICO.

Pavliha, B. (2002). Zgodovina na maturi 2003. Mengeš: ICO.

Pavliha, B. (2003). Zgodovina na maturi 2004. Mengeš: ICO.

Pavliha, B. (2004). Zgodovina na maturi 2005. Mengeš: ICO.

Globočnik, J., Globočnik, M., Segalla, A. (2000). Zgodovina na maturi 2001. Ljubljana: Gyrus, d.o.o.

Globočnik, J., Globočnik, M., Segalla, A. (2001). Zgodovina na maturi 2002. Ljubljana: Gyrus, d.o.o.

Globočnik, J., Globočnik, M., Segalla, A. (2002). Zgodovina na maturi 2003. Ljubljana: Gyrus, d.o.o.

Globočnik, J., Globočnik, M., Segalla, A. (2003). Zgodovina na maturi. Ljubljana: Gyrus, d.o.o.

Globočnik, J., Globočnik, M., Segalla, A. (2005). Zgodovina na maturi. Ljubljana: Gyrus, d.o.o.

Jernejčič, R. A. (2000). Zgodovina na maturi. Ljubljana: DZS.

Jernejčič, R. A. (2001). Zgodovina na maturi 2. Ljubljana: DZS.

²⁰ Seznam priročnikov, ki so izšli do leta 2004:

Petrič, I., Radonjič, Z., Razpotnik, J., Segalla, A. (2003). Zgodovina na maturi: vzorci maturitetnih pol. Prvi in drugi del. Ljubljana: Rokus.

Razpotnik, J., Segalla, A. (2003). Zgodovina na maturi: vzorci maturitetnih pol. Tretji del: dodatek za maturo 2004. Ljubljana: Rokus.

Rozman, T., Valič Zupan, A. idr. (2003). Zgodovina na maturi 2004. Delovni zvezek. Ljubljana: Modrijan.

Rozman, T., Valič Zupan, A. idr. (2004). Zgodovina na maturi. Delovni zvezek. Ljubljana: Modrijan.

²¹ Priročnik ima 164 strani, format A4, 112 barvnih in črno-belih slik (fotografije, umetniške slike, sheme, zemljevidi, plakati, grafi, preglednice itd.).

izpitne snovi (najprej razumevanje, potem izdelovanje izvlečkov, pomnjenje in nazadnje še ponovitev). Drugi del sestavlja pet maturitetnih tem, tretji del pa ravno tako pet maturitetnih tem. Skupaj je deset maturitetnih tem, ki so strukturirane na enak način. Vsaka maturitetna tema v uvodu vsebuje ključne teme iz maturitetnega kataloga in vsebinske cilje, potem tri vzorce izpitnih pol z različnim slikovnim in pisnim gradivom (25 vprašanj, 60 točk), na koncu pa rešitve s točkovnikom za vse tri vzorce.²²

Na podlagi izdanih različnih slovenskih priročnikov lahko ugotovimo, da različni priročniki za učence vključujejo splošne informacije o maturi in poteku mature, kratke ali daljše preglede izpitne vsebine ter tudi primere izpitnih pol z rešitvami. Čeprav so izpitni priročniki namenjeni učencem oz. domačem delu, pa se lahko uporabljajo tudi za šolsko delo.

Francoski izpitni priročniki

Priročniki za maturo iz predmeta zgodovine so v Franciji zelo različni, saj jih izdajajo številne založbe. Vsi priročniki so namenjeni učencem, lahko pa jih seveda uporabljajo tudi učitelji. Priročniki so izdelani tako, da omogočajo vsebinsko in metodično načrtovanje priprave oz. učenja za maturo. Tako vsebujejo izpitno vsebino v skrajšani obliki in navodila za reševanje esejskih nalog ter navodila za reševanje nalog, ki se nanašajo na zgodovinske vire. Poleg navodil pa vsebujejo tudi primere nalog z rešitvami, tako da lahko učenci sami kontrolirajo svoj napredek. Velik poudarek je na operativnih navodilih.

V nadaljevanju so predstavljeni naslednji izpitni priročniki, ki so pri primerjavi nakazani z letnico izdaje:

1. **Varenne, G. (1989). Histoire. Point bac. Aide-mémoire. Paris: Hachette;**
2. **Gauthier, A., Husson, J.-P.; Gayot, P. (1992). Histoire. Terminales. Les cahiers du bac. Rosny s /Bois: ABC éditions Bréal;**
3. **Histoire Bac. (1993). Réussir l'Histoire à l'examen, Magnard;**
4. **Dumont, G. (1998a). Plans-types. Bac toutes sections. Histoire. Albin Michel Education;**
5. **Triaud, C. (1998b). Composition, étude et commentaire de documents. Histoire et géographie. Baccalaureat L-ES-S. Paris: Vauibert;**
6. **Les Sujets Nathan Bac 2000. Histoire-Géographie. L-ES-S. (1999). Corrigés. Paris: Nathan.**

Priročnike lahko razdelimo med didaktične priročnike, ki poudarjajo vsebinsko pripravo (1989), metodične, ki poudarjajo pripravo na izpitne naloge (1998b, 1999) in didaktično-metodične priročnike, ki pripravljajo učence vsebinsko in metodično na maturitetni izpit (1992, 1993, 1998a).

Francoski priročniki so lahko tudi priročniki, v katerih so učne vsebine predstavljene v krajši obliki (kot npr. v učbeniku) oz. predstavljajo učne vsebine v učnem načrtu (1989). Takšni priročniki so podobni slovenskemu priročniku Pavliha, B. (1998). Zgodovina na maturi '99. Mengeš: ICO.

Francoski priročniki so tudi takšni, da imajo v temeljnem delu (zaporedno povezovanje učne vsebine in metode dela) uvodne informacije o učnem načrtu, o dopolnilih k učnemu načrtu

²² 270 strani, A4 format. Vse maturitetne teme, razen Mirovna gibanja in organizacije po drugi svetovni vojni (dva vzorca), vključujejo tri vzorce maturitetnih pol. Priročnik vsebuje 188 črnbelih slik (zemljevidi, besedne sheme, fotografije, umetniške slike itd.).

ter informacije o maturi (1992).²³ Številni priročniki pa vsebujejo napotke za didaktično-metodično izvedbo pouka zgodovine (1993,²⁴ 1998a²⁵).

Poseben priročnik je priročnik iz leta 1998b,²⁶ ki ima naslov: Esej, preučevanje in komentar dokumentov, ki spada med priročnike, ki imajo za temeljnim delom (metodična oblika) še prilogo s konkretnimi primeri nalog in odgovori. Priročnik lahko uporabljajo tudi učitelji, ki pripravljajo učence na maturitetni izpit. Namenjen pa je predvsem učencem, da bi razumeli strukturo izpita.

Pomemben priročnik za maturo je priročnik, ki vsebuje vse izpitne pole, rešitve izpitnih pol in tudi analizo izpitnih vprašanj (1999²⁷).

Priročniki vsebujejo v uvodnem delu kratke odlomke iz uradnih dokumentov o splošnih ciljih izpita ter seznam vsebin, ki niso predvidene za maturo (1989, 1999), glavne značilnosti mature (ustni in pisni izpit, čas trajanja, tipi nalog) ter napotke za pisanje izpitnih tipov nalog (1992, 1998b, 1999).²⁸ Učenci, ki se pripravljajo na maturitetni izpit, lahko s pomočjo teh priročnikov spoznajo, kako maturitetni izpit poteka in kako so sestavljene maturitetne pole.²⁹ Na koncu priročnikov so lahko časovne preglednice dogodkov (1989,³⁰ 1999) in tudi predlagane dodatne naloge za daljši esej.

V nadaljevanju so predstavljene nekatere metodične kvalitete francoskih priročnikov.

Npr. zelo zanimiv je priročnik iz leta 1993, ki je podoben delovnemu zvezku in vsebuje 27 različnih delovnih učnih listov, ki vsebujejo teoretični uvod v reševanje določene naloge, vprašanja in na koncu priročnika tudi rešitve vprašanj.

Naloge v tem priročniku (1993) so zelo pomembne, saj omogočajo razvijanje določenih sposobnosti kot npr. preučevanje kronologije; ugotavljanje vrste virov; razumevanje naslova esejске naloge; uporabo zemljevida politične Evrope; spoznavanje pomembnih letnic; priprava komentarja za vire; ugotavljanje bistva in pomembnosti teme; analizo geopolitičnega prostora; ugotavljanje ključnih besed in bistva besedila; izdelavo zemljevida; interpretacijo in klasifikacijo podatkov v časovni preglednici; izbor, klasifikacijo in povezavo podatkov za oblikovanje načrta esejске naloge; primerjavo virov; preučevanje časovne preglednice za oblikovanje načrta esejске naloge; analizo karikature; izdelavo uvoda in zaključka neke naloge; izdelavo načrta in osrednjega dela naloge; ugotavljanje glavnih etap političnega, gospodarskega in družbenega razvoja; preučevanje političnih dogodkov ali osebnosti preko virov; analizo ustave; ugotavljanje družbenih in kulturnih sprememb; pisanje komentarja in esejске naloge.

Priročnik ima predvsem metodično vrednost. Vsak delovni list predstavlja nalogo, ki vključuje teoretični uvod, da se lahko učenci naučijo reševati različne tipe nalog, ki preverjajo določene zgodovinske sposobnosti, ki so predstavljene v zgornjem odstavku. Naloge vsebujejo tudi različno gradivo, tako da se naloge nanašajo na zemljevide (neme karte), grafe, karikature in predvsem na pisne vire. Priročnik vsebuje tudi več časovnih preglednic, ki so namenjene esejskim nalogam.

²³ Format: 15,5x23 cm. 93 strani.

²⁴ Format: 18x24 cm. 80 strani.

²⁵ Format: 16x21 cm. 128 strani.

²⁶ Format: 13,8x21 cm. 128 strani. Priročnik vsebuje tudi grafične predstavitve v obliki preglednic, skic ipd.

²⁷ Format: 13,5x21 cm. 280 strani. Ta priročnik vsebuje vse izpitne pole, ki so bile v Franciji v letu 1999. Priročnik vsebuje zgodovinske in geografske izpitne pole, saj sta oba predmeta vključena v eno izpitno polo.

²⁸ Francoska matura je do leta 1999 vključevala daljše esejске naloge (brez ali s časovno preglednico dogodkov) in naloge, ki so se nanašale na vire oz. komentar enega ali več virov.

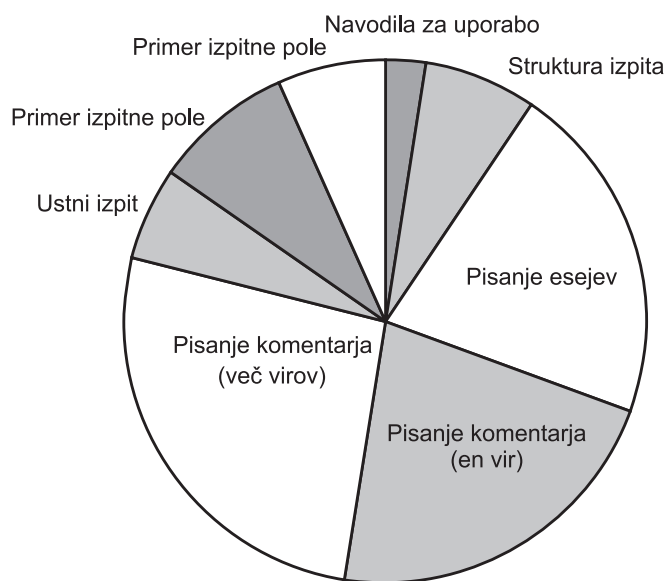
²⁹ Za vsako leto založba Nathan izdaja takšne priročnike. Priročniki do leta 1998 so vsebovali podatke za starejšo maturo, saj je matura leta 1999 potekala po novem učnem načrtu iz leta 1995. Za pripravo na maturo v letu 1998 je bil npr. priročnik: Histoire-Géographie L-ES-S. (1997). Les Sujets Nathan. 98 Bac corrigé. Paris: Nathan.

³⁰ Format: 11x18 cm. 160 strani.

Zanimivo kombinirano didaktično-metodično zasnovo pa ima priročnik iz leta 1998a, kjer je vsebina razdeljena v tri poglavja (Druga svetovna vojna, Svet od 1945 do danes in Francija po letu 1945) s 30 temami. Vsaka tema pa predstavlja primer osnutka eseja oz. daljšega sestavka, kjer je dodana analiza tega esejskega odgovora. Vsaka tema predlaga še druge naslove esejskih nalog za to temo in ima razložene pojme. Metodična vrednost je enostranska, saj pripravlja učence le na možne esejske naloge oz. odgovore. Prednost teh nalog pa je, da vsaka naloga obrazloži pomen vsebinskih poudarkov pri nalogi, kar omogoča, da se učenci naučijo, kateri poudarki so pomembni in jih morajo poudariti pri eseju.

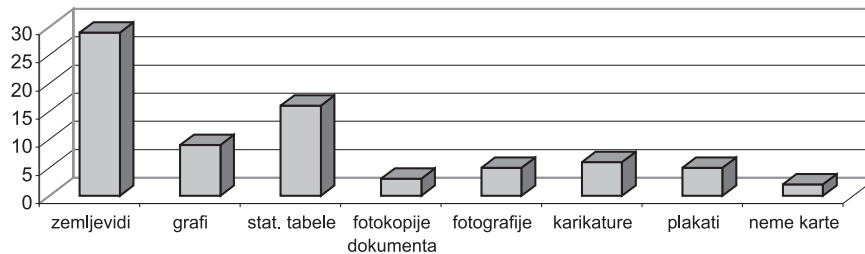
Poseben priročnik je iz leta 1998b, ki vsebuje teorijo in prakso pisanja izpitnih tipov nalog. Tako je npr. eno poglavje v priročniku posebej namenjeno samo teoretični predstavitvi in praktičnem pisanju esejev oz. daljših sestavkov; posebno poglavje je namenjeno komentarju enega vira, ki vsebuje teoretično predstavitev in praktično uporabo različnih pisnih in slikovnih virov (grafov, plakatov, zemljevidov, fotografij, časopisnih člankov, odlomkov iz primarnih pisnih virov ipd.). Ravno tako je posebno poglavje namenjeno preučevanju več virov, eno poglavje pa je namenjeno tudi predstavitvi ustnega dela mature s predlogi, kako naj bi kandidat odgovarjal na vprašanja. Na koncu priročnik vsebuje še dva primera izpitne pole. Prvi primer vsebuje preučevanje virov, drugi primer pa komentar enega vira.

Spodnji graf prikazuje metodično strukturo tega priročnika:

Francoski priročniki tako pripravljajo teoretično in praktično učence na reševanje različnih tipov nalog, še posebej pa na tri vrste izpitnih nalog: esejsko nalogo (brez ali s časovno preglednico), komentar enega vira in preučevanje več virov. Priročniki navajajo učence k samostojnemu delu in samostojni pripravi na izpit, saj vsebujejo tudi rešitve nalog.

Spodnji graf prikazuje vrste slikovnega gradiva v francoskih priročnikih.³¹

Zaključimo lahko, da francoski priročniki vsebine učnega načrta in učbenikov ne širijo. To pa ne velja za slovenske priročnike, saj pogosto razširijo učbeniško vsebino s pomočjo dodatne literature. Nekateri priročniki so podobni celo učbeniku (npr. tretji slovenski priročnik iz leta 2000b).

Tudi slovenski priročniki bi lahko vsebovali naloge, ki bi omogočale utrjevanje učne snovi in naloge, ki bi omogočale boljše razumevanje ter tudi razvijanje sposobnosti podrobne analize zgodovinskih virov. V tem primeru bi morali slovenski priročniki vsebovati tudi teoretične napotke za reševanje takšnih nalog.

Angleški izpitni priročniki

Angleški priročniki so namenjeni učencem, ki se pripravljajo na zunanje izpite v srednji šoli. Obstajajo priročniki za pripravo na izpit GCSE (16 let) in za maturitetni izpit GCE (18 let).³²

V nadaljevanju so predstavljeni trije priročniki za izpit GCE: **Scaife, M., Williams, R. (1996). A Level Questions and Answers, Modern British and European History. London: Letts Educational; Townley, E. (1997). A-level British and European History, Longman Exam Practice Kits. Harlow: Addison Wesley Longman; Townley, E. (1998). A-level and AS-level Modern History, Longman Study Guides (Updated edition). Harlow: Addison Wesley Longman.**

Glede na didaktično-metodične funkcije jih lahko razdelimo v priročnike, ki pred temeljnim delom (učna vsebina in metodična oblika se zaporedno povezujeta) vsebujejo uvodne informacije (1996³³), v priročnike, ki vsebujejo napotke za didaktično-metodično obliko predmeta oz. pripravo na izpit (1997³⁴) in v priročnike, ki imajo pred temeljnim delom (učna vsebina se sočasno povezuje z metodami dela) uvodne informacije (1998³⁵).

³¹ Graf prikazuje slikovno gradivo za osem priročnikov, šest izpitnih priročnikov in še dva priročnika za zadnji letnik srednje šole.

³² GCSE je kratica za General Certificate of Secondary Education, GCE pa General Certificate of Education.

Obstajajo tudi splošni vodniki za angleške izpite. Učenci imajo na voljo zelo splošen vodnik za A nivo GCE, ki vsebuje podatke, kateri predmeti so na voljo, kako se je potrebno učiti za ta program, kako se je potrebno pripraviti na izpit. Longman A-level Survival Guide. (1996). Students' Guides. Harlow: Addison Wesley Longman. Podobni splošni vodniki obstajajo za starše. Seznanjajo jih z učenim programom in možnostmi nadaljnega izobraževanja ter s predmeti v programu GCSE. GCSE and Key stage 4 of the National Curriculum. (1996). Parent's Guides. Harlow: Addison Wesley Longman.

³³ Format: A4. 106 strani.

³⁴ Format: A4. 107 strani.

³⁵ Format: A4. 284 strani.

Med uvodne informacije spadajo navodila za uporabo priročnika; napotki, kako je potrebno reševati naloge, informacije o učnih ciljih, ocenjevalni shemi in tipih nalog. Osrednji del sestavlja vsebina, ki je razčlenjena v teme oz. poglavja. Priročniki imajo v zaključnem delu rešitve vseh nalog (npr. esejskih vprašanj pri priročniku iz leta 1996) ali seznam ključnih besed (1998).

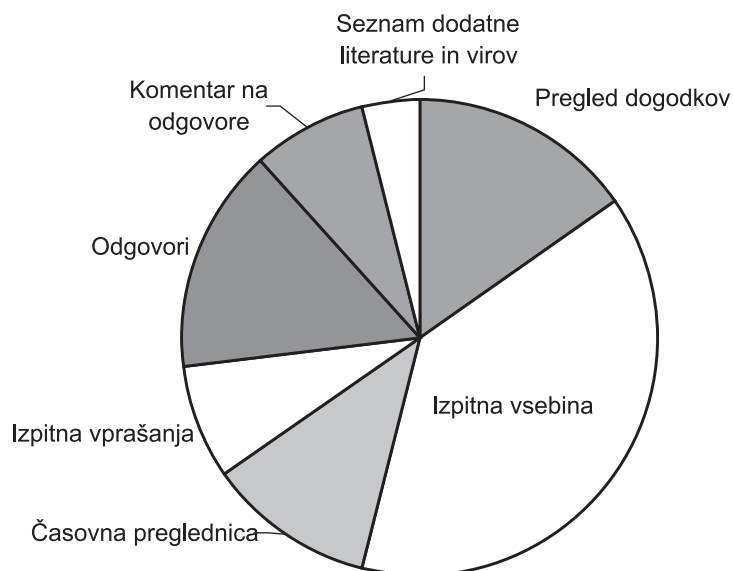
Metodična struktura priročnikov je zelo različna. Zanimivo metodično strukturo ima priročnik iz leta 1996, ki vsebuje v osrednjem delu za vsako temo časovno preglednico in didaktične poudarke ter esejska vprašanja s številom točk. Posebno poglavje v priročniku pa vsebuje tudi naloge, ki se nanašajo na zgodovinske pisne vire.

Drugi primer je priročnik iz leta 1997, kjer vsaka tema v prvem delu vsebuje izpis pomembnejših problemov teme, kratek povzetek učne vsebine, vprašanja za ponovitev teme in praktična esejska vprašanja. Drugi del pa vsebuje rešitve oz. odgovore na vsa vprašanja in tudi primer točkovanja odgovorov nalog iz vseh tem. V zaključnem delu pa je dodan tudi primer pisnega izpita z dvema polama (vprašanja na vire in esejska vprašanja) z rešitvami.

Priročnik poudarja, da se morajo učenci pripraviti za pisanje esejskih nalog ali krajših prostih odgovorov (npr. z branjem knjig, izdelovanjem povzetkov, načrtovanjem ponavljanja, reševanjem starih testov, uporabo priročnikov). Pri izpolnjevanju pisnih izpitnih pol morajo paziti na navodila, npr. koliko vprašanj morajo rešiti, kolikšna mora biti dolžina odgovora (saj se dolžina lahko ugotovi tudi s številom točk) in, katere so ključne besede v vprašanjih.³⁶

Tretji primer pa je priročnik iz leta 1998, kjer je vsaka tema sestavljena iz uvodnega dela, ki vsebuje pregled pomembnih dogodkov in poudarkov, ki bi jih učenci morali poznati ter iz pisne predstavitve glavnih vsebinskih poudarkov, ki so kronološko razporejeni in časovne preglednice pomembnejših dogodkov. Poleg tega pa so pomembna tudi izpitna vprašanja (esejske naloge in naloge, ki se nanašajo na besedilo) s primeri učenčevih odgovorov ali primeri odgovorov z učiteljevim komentarjem. Na koncu teme pa je še seznam koristnih knjig in virov, ki se nanašajo na to temo.

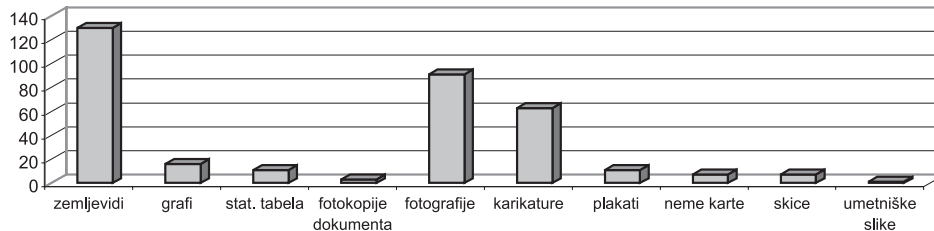
Spodnja grafična predstavitev prikazuje metodično strukturo priročnika iz leta 1998:

³⁶ Townley, E. (1997). A-level British and European History, Longman Exam Practice Kits. Harlow: Addison Wesley Longman, str. 2–8.

Priročniki za izpit GCE ne vsebujejo veliko slikovnega gradiva, zato vključujejo manj nalog, ki se nanašajo na slikovno gradivo.

Spodnja tabela prikazuje vrste slikovnega gradiva pri vseh angleških priročnikih:³⁷

Priročniki za izpit GCE imajo didaktično vrednost, saj pomagajo učencem, da se naučijo pomembnejše vsebine in poudarke pri določenih temah, ravno tako pa imajo tudi metodično vrednost, saj vsaka tema vsebuje ponovitvena reproduktivna ali produktivna vprašanja in izpitne naloge. S pomočjo odgovorov na esejska vprašanja, ki prevladujejo, pa učenci utrjujejo učno snov in se učijo pisati esejske odgovore. Priročniki so sestavljeni tako, da se učenci lahko tudi sami pripravijo na izpite.

Dobra stran priročnikov za izpit GCE je, da poudarjajo vsebino, ki je predstavljena na kratek in pregleden način z razloženimi pojmi, ter da vsaka tema vsebuje tudi praktične naloge z rešitvami.

Zaključek

Poudarimo lahko, da sodobni francoski in angleški ter tudi slovenski izpitni priročniki z izbrano pregledno in jedrnato učno vsebino pomagajo učencem pri utrjevanju in ponavljanju izpitne učne snovi na eni strani, na drugi strani pa s primeri izpitnih nalog, napotki za reševanje in z rešitvami spodbujajo samostojno pripravo na zunanje srednješolske izpite pri predmetu zgodovina.

Zelo uporabno in koristno za slovenske učence je, da poleg izpitne vsebine, slovenski priročniki, ki so začeli izhajati po letu 2003, vsebujejo tudi primere izpitnih nalog in načine ocenjevanja. Na ta način se lahko učenci tudi samostojno pripravljajo na zunanje ocenjevanje.

Ker bo slovenska matura iz zgodovine vključevala tudi interno ocenjeno nalogo, bodo morali priročniki vsebovati tudi navodila za takšno obliko ocenjevanja znanja. Če bi uvedli tudi naloge, ki se nanašajo na različne zgodovinske vire ali esejske naloge, ki so značilni predvsem za Veliko Britanijo in Francijo, pa bi morali priročniki vključevati tudi napotke oz. navodila za reševanje takšnih nalog s konkretnimi primeri.

Literatura

- A Student Guide to the AP European History. (1995). Course and Examination. The College Board.
 Catchpole, B. (1987). GCSE. History 1: World History since 1914. London: Pan Books.
 Ceruti, S., Marotte, P. (1999). Faire le point. 1res toutes séries. Histoire-Géographie, Paris: Hachette.

³⁷ Graf prikazuje slikovno gradivo za šest priročnikov GCSE in tri priročnike GCE.

- Gauthier, A., Husson, J.-P., Gayot, P. (1992). *Histoire. Terminales. Les cahiers du bac*. Rosny s /Bois: ABC éditions Bréal.
- GCSE and Key stage 4 of the National Curriculum. (1996). *Parent's Guides*. Harlow: Addison Wesley Longman.
- Globočnik, J., Globočnik, M., Segalla, A. (2000). *Zgodovina na maturi 2001*. Ljubljana: Gyrus, d.o.o.
- Globočnik, J., Globočnik, M., Segalla, A. (2001). *Zgodovina na maturi 2002*. Ljubljana: Gyrus, d.o.o.
- Globočnik, J., Globočnik, M., Segalla, A. (2002). *Zgodovina na maturi 2003*. Ljubljana: Gyrus, d.o.o.
- Globočnik, J., Globočnik, M., Segalla, A. (2003). *Zgodovina na maturi*. Ljubljana: Gyrus, d.o.o.
- Globočnik, J., Globočnik, M., Segalla, A. (2005). *Zgodovina na maturi*. Ljubljana: Gyrus, d.o.o.
- Histoire Bac. (1993). *Réussir l'Histoire à l'examen*. Magnard.
- Histoire Terminale. (1994). *Carnet Lycée Bac*. Paris: Hatier.
- Humbert, J.-L. (1996). *Histoire. Terminales L-ES-S*. Larousse Bordas.
- Instant Revision. (1999). *Modern World History. GCSE Key stage 4*. Collins Educational.
- Jernejčič, R. A. (2000). *Zgodovina na maturi*. Ljubljana: DZS.
- Jernejčič, R. A. (2001). *Zgodovina na maturi 2*. Ljubljana: DZS.
- Kušče Zupan, Stanka. (1993). *Kako sestaviti predmetni izpitni katalog znanja za maturo*. Ljubljana: RS Ministrstvo za šolstvo in šport, ZRS za šolstvo in šport.
- Lacey, G., Shephard, C. (1998). *GCSE Questions and Answers. Modern World History*. London: Letts Educational.
- Lane, P. (1987). *History 1750–1986. British Political and Social. A Complete Revision Course for GCSE*. Charles Letts&Co Ltd.
- Longman A-level Survival Guide. (1996). *Students' Guides*. Harlow: Addison Wesley Longman.
- Nichol, J., Lang, S. (1990). *Work Out Modern World History GSCE*. Macmillan Education Ltd.
- Parsons, M. (1989). *History. Coursework Companion*. Charles Letts (Scotland) Ltd.
- Pavliha, B. (1998). *Zgodovina na maturi 1999*. Mengeš: ICO.
- Pavliha, B. (1999). *Zgodovina na maturi 2000*. Mengeš: ICO.
- Pavliha, B. (2000). *Zgodovina na maturi 2001*. Mengeš: ICO. A4 format.
- Pavliha, B. (2001). *Zgodovina na maturi 2002*. Prenovljena izdaja z zemljevidi in slikami. Mengeš: ICO.
- Pavliha, B. (2002). *Zgodovina na maturi 2003*. Mengeš: ICO.
- Pavliha, B. (2003). *Zgodovina na maturi 2004*. Mengeš: ICO.
- Pavliha, B. (2004). *Zgodovina na maturi 2005*. Mengeš: ICO.
- Petrič, I., Radonjič, Z., Razpotnik, J., Segalla, A. (2003). *Zgodovina na maturi: vzorci maturitetnih pol*. Prvi in drugi del. Ljubljana: Rokus.
- Poljak, V. (1983). *Didaktično oblikovanje učbenikov in priročnikov*. Ljubljana: DZS.
- Predmetni izpitni katalog za maturo 2000 – Zgodovina. (1999). Ljubljana: Državni izpitni center.
- Predmetni izpitni katalog za maturo 2001 – Zgodovina. (1999). Ljubljana: Državni izpitni center.
- Predmetni izpitni katalog za maturo 2003 – Zgodovina. (2001). Ljubljana: Državni izpitni center.
- Predmetni izpitni katalog za maturo Zgodovina 1999. (1997). Ljubljana: Republiški izpitni center.
- Predmetni izpitni katalog za maturo Zgodovina. (1994). Ljubljana: Republiški izpitni center.
- Predmetni izpitni katalog za splošno maturo 2005 – Zgodovina (2003). Ljubljana: Državni izpitni center.
- Prvi strokovni posvet o maturi. (1995). Škofja Loka, 8. 12. in 9. 12. 1995. Ljubljana: Republiški izpitni center.
- Rayner, E., Stapley, R. (1997). *GCSE World History, Longman Study Guides*. Harlow: Addison Wesley Longman.
- Razpotnik, J., Segalla, A. (2003). *Zgodovina na maturi: vzorci maturitetnih pol*. Tretji del: dodatek za maturo 2004. Ljubljana: Rokus.
- Rozman, T., Valič Zupan, A. idr. (2003). *Zgodovina na maturi 2004. Delovni zvezek*. Ljubljana: Modrijan.
- Rozman, T., Valič Zupan, A. idr. (2004). *Zgodovina na maturi. Delovni zvezek*. Ljubljana: Modrijan.
- Scaife, M., Williams, R. (1996). *A Level Questions and Answers, Modern British and European History*. London: Letts Educational.
- Snellgrove, L. E. (1989). *Modern World History. Course notes, Examples, Exercices*. London: DP Publications LTD.

- Townley, E. (1991). A-level and AS-level Modern History, Longman Revise Guides. Harlow: Addison Wesley Longman.
- Townley, E. (1997). A-level British and European History, Longman Exam Practice Kits. Harlow: Addison Wesley Longman.
- Townley, E. (1998). A-level and AS-level Modern History, Longman Study Guides (Updated edition). Harlow: Addison Wesley Longman.
- Varenne, G. (1989). Histoire. Point bac. Aide-mémoire. Paris: Hachette.
- Zbirka izpitnih nalog s poskusne mature 1994. (1994). Ljubljana: Republiški izpitni center.
- Zbirka maturitetnih nalog 1995/96 z rešitvami. (1997). Ljubljana: Državni izpitni center.

S u m m a r y

Methodical Structure of Examination Reference Books on History in Slovenia, France, and Great Britain

Danijela Trškan

On the basis of analysis, comparison, and evaluation of examination reference books on history in Slovenia, France, and Great Britain it can be said that contemporary examination reference books contain didactic and methodic guidelines for learning and for revising subject matter; as such, they are the basis of the preparation for sitting external examination.

Reference books fulfill their didactic role by containing guidelines for revision of historic concepts and principal historic events, as well as short summaries of subject matter. The subject matter they cover is usually abbreviated and condensed. In Slovenia, on the other hand, the subject matter is more extensive and often exceeds the one covered by required classroom books, which is in compliance with didactic requirements in the examination catalog. Since reference books contain the guidelines on solving numerous written tests and assignments as well as correct answers, hereby helping students to adequately prepare for their external examination, the methodic role of reference books is extremely important.

When comparing Slovene external examination reference books on history with those in Great Britain and in France it can be said that the former already resemble the latter. What is still needed, however, is a better combination of methodic elements and subject matter, together with a supplement that would include examination sheets as well as guidelines for solving examination questions and assignments.

Prior to 2002, Slovenia mostly published reference books with didactic value. They enabled students to learn and revise subject matter on different external examination topics required by the examination catalog. Since 2003, however, reference books have not only didactic, but also methodic values in that they include examples of examination sheets with answers and examination points, and as such are suited for work at school and at home. A didactically improved examination catalog with clearly outlined topics, examples of examination assignments and questions, and answers to them, remains in Slovenia a special examination reference book.